

Michel Houellebecq: *A térkép és a táj*

(részlet)

III

Jed Martin életművéről gyakran leírták, hogy a világ állapotának hideg, közönyös szemléletéből fakad, és ez voltaképpen a múlt század konceptuális művészeinek örökösévé teszi őt. Pedig Jed a hazatérése után heves, őrjöngő szenvedéllyel vásárolt meg annyi Michelin-térképet, amennyit csak talált – valamivel több, mint százötvenet. Hamar rájött, hogy a legérdekesebbek a „Michelin Régiók” sorozatba tartozó térképek, amelyek magukba foglalják Európa nagy részét, és még náluk is érdekesebbek a csak Franciaországot bemutató „Michelin Megyék” sorozat darabjai. Hátat fordított a fémtárgy-fényképezésnek, pedig odáig kizárólag ezzel foglalkozott, beszerzett egy Betterlight 6000–HS adatkijelzős szkennert, amely lehetővé tette 48 bites RGB-k fájlok készítését 6000x8000 pixel méretben.

Jed fél éven át alig lépett ki a lakásából, leszámítva a napi bevásárló-túráját a Vincent-Auriol körúton lévő Casino supermarketig. Főiskolai évfolyamtársaival való kapcsolata, amely már a főiskolás években sem volt túl erős, egyre sorvadt, míg végül teljesen meg is szűnt, így hát nagyon meglepődött, amikor március elején kapott egy e-mailt, amelyben felkérték, hogy vegyen részt az évfolyam gyűjteményes kiállításán, amelyet a Ricard vállalat alapítványa támogatott, és az volt a címe: *Csak udvariasan*. Jed postafordultával elfogadta a meghívást, és nem is igazán fogta fel, hogy éppen szándékoltnak látszó elszakadása alakította ki körülötte a titokzatosság légkörét, és keltette fel a kíváncsiságot hajdani diáktársaiban, hogy megtudják, *merre tart*.

A kiállításmegnyitó reggelén Jed rájött, hogy majdnem egy hónapja egy szót sem szólt senkihez, leszámítva a pénztárosnőnek (igaz, általában nem ugyanannak a pénztárosnőnek) mondott „nemet”, amikor az megkérdezte tőle, van-e Casino Klubkártyája; a megadott időpontban mégis elindult a Boissy-d’Anglas utca felé. A teremben mintegy százan voltak már, bár ő soha nem tudta igazán megbecsülni az ilyesmit, mindenesetre több tucatnyian, és Jed nyugtalanul összerándult, amikor rájött, hogy nem lát ismerős arcokat. Megijedt, hogy talán eltévesztette a napot, de az ő műve, egy kinagyított fotó is ott volt, a terem mélyén felakasztva, megfelelően megvilágítva. Elvett egy pohár whiskyt, és ellipszispályát követve többször is körbejárta a termet, úgy tett, mintha elmerülne a gondolataiban, bár az agya egyetlen gondolatot sem termelt, leszámítva a meglepetést, hogy hajdani társai arca ilyen tökéletesen eltűnt az emlékezetéből, kitörlődött, végérvényesen kitörlődött, úgyhogy végül muszáj volt feltennie magának a kérdést, hogy egyáltalán az emberi fajhoz tartozik-e. Geneviève-et viszont megismerte volna, igen, biztos volt benne, hogy a régi szeretőjét megismerte volna, legalább ebbe a bizonyosságba belekapaszkodhatott.

Amikor a harmadik körnek is a végére ért, Jed észrevette, hogy a képe előtt egy fiatal nő áll, és figyelmesen nézegeti. Nehéz is lett volna nem észrevennie a nőt: nemcsak, hogy ő volt messze a legszebb nő a teremben, de ő volt a legszebb nő, akit Jed valaha is látott életében. Nagyon sápadt, majdnem áttetsző bőrrel, platinaszőke hajával és széles arccsontjával tökéletesen megfelelt a szláv szépség képének, ahogy a modellügynökségek és az üzletek népszerűvé tették a Szovjetunió bukása után.

A következő kör után már nem állt ott a lány; Jed a hatodik kör középtáján pillantotta meg újra, mosolyogva, egy pohár pezsgővel a kezében, egy kis csoport közepén. A férfiak majd

felfalták a szemükkel, nem is próbálták eltitkolni a vágyukat; az egyiküknek szabályosan leesett az álla.

Amikor Jed a következő alkalommal megint a fénykép elé ért, a nő újra ott állt, ezúttal egyedül. Jed habozott, majd letért a pályáról, ő is odaállt a kép elé, és bólogatva nézegetni kezdte.

A nő erre felé fordult, elgondolkodva ránézett, majd megkérdezte:

– Ön a művész?

– Igen.

A nő újra ránézett, még figyelmesebben, legalább öt másodpercig, majd kijelentette:

– Szerintem ez nagyon szép.

Egyszerűen, nyugodtan mondta, de valódi meggyőződéssel. Most Jed is a képre nézett. El kellett ismernie, hogy meglehetősen elégedett magával. A kiállításra Creuse megye térképének egyik részletét választotta ki, amelyen látszott a nagymamája faluja is. Nagyon kicsi, harminc fokos felvételszöveget választott, és maximálisra állította a blendeértéket, hogy nagy mélységélességet nyerjen. Ezután alkalmazta az életlen távolságot és a kékség-hatást a láthatáron, a Photoshop szűrőit használva. Az előtérben a breuil-i tavacska és Châtelus-le-Marcheix falucska látszott. Távolabb az utak kígyózva kúsztak be az erdőbe Saint-Goussard, Laurière és Jabreilles-les-Bordes között, az egész olyan volt, mint egy álombeli táj, tündéri és sérthetetlen. A kép mélyén és bal szélén mintha ködfoltból emelkedne elő, még tisztán kivehető volt az A20-as autópálya fehér és vörös szalagja.

– Gyakran fényképez autóstérképeket?

– Igen... Igen, elég gyakran.

– És mindig Michelin-térképeket?

– Igen.

A lány eltűnődött, majd néhány pillanat múlva megkérdezte:

– És sok ilyen típusú képet csinált?

– Több mint nyolcszázat.

A lány most már igazán döbbenetesen bámult rá, mintegy húsz másodpercig, majd így szólt:

– Erről beszélnünk kell. Muszáj találkozunk, és beszélni a dolgról. Talán meg fogja lepni, de... én a Michelinnél dolgozom.

Parányi Prada táskájából névjegyet húzott elő, Jed előbb hülyén rábámult, csak azután rakta el: Olga Sheremoyova, kommunikációs igazgató, Michelin, Franciaország.

Jed rögtön másnap reggel felhívta; Olga azt ajánlotta, még aznap este menjenek el vacsorázni.

– Nem nagyon szoktam vacsorázni – mondta erre Jed –, szóval úgy értem, vendéglőben. Sőt, azt hiszem, egyetlen vendéglőt sem ismerek Párizsban.

– Én viszont rengeteget ismerek – felelte Olga határozottan. – Úgy is mondhatnám... némileg ez a szakmám.

A *Chez Anthony et Georges*-ban találkoztak egy kicsi, tizenkét asztalos vendéglőben az Arras utcában. A teremben minden, az étkészlet és bútorzat is régiségkereskedésekből származott; a tizennyolcadik századot idéző bútorok, art nouveau csecsebecsék és angol porcelánok kacér, vegyes egyveleget alkottak egymással. Minden asztalnál ültek: turisták, főleg amerikaiak és kínaiak. Volt egy orosz asztal is. Olgát törzsvendégként fogadta maga Georges – sovány, kopasz és némileg nyugtalanító külsejű fickó, csipetnyi régi vágású bőrös-láncos homokos-beütéssel. Anthony, a séf visszafogott *bear* volt – nyilván nagyon odafigyelt, de az étlap a libamáj iránti megszállottságról árulkodott. Jed a félmodern homokosok közé sorolta őket, akik gondosan ügyelnek arra, hogy kikerüljék a közösségükkel hagyományosan kapcsolatba hozott túlzásokat és ízlésficamokat, bár időnként meglazult a figyelmük – például, amikor Olga belépett, Georges nagyon michou-s hangsúllyal kérdezte tőle: „Elvehetem a kabátodat, *édeselem?*”. Olga prémbundát viselt, ami az évszakot tekintve érdekes választás volt, de a

bunda alatt Jed egy nagyon rövid miniszoknyát fedezett fel, és egy Swarovski-kristályokkal díszített szűk topot – egyszerűen csodálatosan nézett ki.

– Hogy vagy, kicsikém? – Anthony kacszott elő a konyhából, csípőjén megcsomózott konyharuhában. – Szereted a csirkét garnélarákkal? Isteni, egészen egyszerűen isteni rákot kaptam Limousinból! – Jó napot, uram – tette hozzá Jedhez fordulva.

– Tetszik itt magának? – kérdezte Olga Jedtől, miután Anthony elköszönt tőlük.

– Hát... igen. Tipikus hely. Szóval az az érzése az embernek, hogy tipikus hely, bár nem igazán tudom, hogy mennyiben. Benne van az útikönyvben?– Jed úgy érezte, ezt a kérdést illik feltennie.

– Még nem. A jövő évi kiadásba már beletesszük. Volt róla egy cikk a *Condé Nast Traveller*-ben és az *Elle* kínai kiadásában.

Bár Olga jelenleg a Michelin párizsi irodájában dolgozott, a svájci székhelyű *Compagnie Financière Michelin* holding alkalmazottja volt. Egy akvizíciós terv keretében a cég nemrégiben komoly részesedést szerzett a *Kastélyok és udvarházak* és főleg a *French Touch* láncban, amelyek néhány éve villámgyors terjeszkedésnek indultak – de e két szállodalánc etikai megfontolásból szigorúan független maradt a Michelin útikönyveitől. A cégben hamar ráébredtek, hogy a legtöbb franciának már nincs módja rá, hogy Franciaországban töltsen el a szabadságát, főleg nem az e láncok által fenntartott szállodákban. Egy kérdőív adatai alapján, amely az elmúlt évben jelent meg a *French Touch* katalógusokban, a vendégek főleg az alábbi három országból érkeztek: Kína, India, Oroszország – és a legelőkelőbb, „különleges szállások” kategóriába tartozó szálláshelyek esetében ez az arány meghaladta a 90%-ot. Olgát azért alkalmazták, hogy az új vendégkör elvárásainak megfelelően szabja át a cég kommunikációját.

A kortárs művészet támogatása nem igazán volt jellemző a Michelin hagyományos politikájára, folytatta Olga. A multinacionális cégnek, amely megalapítása óta Clermont-Ferrand-ban székel, és az igazgatótanácsnak, amelynek élén szinte mindig az alapító egyik leszármazottja állt, az volt a híre, hogy meglehetősen konzervatív, sőt paternalista szellemű. Olga nagyon nehezen fogadtatta el a vezetőség tagjaival azt a tervét, hogy Párizsban nyit egy irodát, amely a kortárs művészettel foglalkozik, bár Olga biztos volt benne, hogy az irodának is köszönhető, hogy Oroszországban és Kínában egyre kedvezőbb kép alakult ki a Michelin-ről.

– Nem untatom? – hallgatott el Olga hirtelen. – Nagyon sajnálom, csak üzletről beszélek itt, pedig maga művész...

– Nem, egyáltalán nem – felelte Jed őszintén. – Szó sincs róla, el vagyok bűvölve. Nézze, még hozzá sem nyúltam a libamájhoz...

Tényleg el volt bűvölve, de főleg Olga szeme bűvölte el, meg ahogy az ajka mozgott beszéd közben – világos rózsaszín, enyhén csillogó rúzszt használt, ami nagyon jól állt a szeme színéhez.

És némán egymásra bámultak néhány másodpercig, és Jednek nem voltak többé kétségei: Olga tekintetében határozott *megkívánás* volt. És Jed arckifejezéséből Olga azonnal megértette, hogy ezt Jed is tudja.

– Szóval – folytatta Olga zavartan – nem is remélhettem, hogy van művész, aki Michelin-térképeket választ a műalkotás tárgyának.

– De tudja, én igazán nagyon szépnek találok ezeket a térképeket.

– Az látszik is. Látszik a fényképein.

(...)